

5. Зюсс Д., Ламперт К., Трюльцш-Війнен К. Медіапедагогіка: навчальний посібник. Пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 300 с.
6. Андрієвська В., Шинкарьова Д. Цифрова та медіаграмотність як умова становлення сучасного покоління. *Новий колегіум*. 2022. № 3. С. 50–54. URL: <https://doi.org/10.30837/nc.2022.3.50>
7. Найдьонова Л. А. Медіапсихологія війни як основа концептуальних трансформацій медіаосвіти: від медіатравми до травмо інформованих практик. *Проблеми політичної психології. Збірник наукових праць*. 2022. Вип. 12 (26). С. 173–197. URL: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol26-Year2022-109>
8. Найдьонова Л. А., Найдьонов М. І. Концепція цифрової медіаосвіти: обґрунтування необхідності змін в умовах тривалої війни. *Проблеми політичної психології. Збірник наукових праць*. 2024. Вип. 15 (29). С. 96–135. URL: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol15-Year2024-154>
9. Тілікіна Н. В. Медіа-, інформаційна і комп'ютерна грамотність як компоненти цифрової грамотності. *Наукові записки Львівського Університету бізнесу та права*. 2021. Вип. 29. С. 46–56. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.5149025>

Єршова О. Л.

кандидат економічних наук, доцент,
науковий співробітник лабораторії дистанційного професійного
навчання
Інститут професійної освіти НАПН України, Україна

СОЦІАЛЬНО-ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ЗПО(ПТО)

Основною метою професійної освіти є підготовка компетентного і кваліфікованого працівника, здатного на ефективну виконавську діяльність за фахом на конкурентному ринку праці.

Необхідність формування нової генерації висококваліфікованих фахівців різних галузей виробництва і сфери послуг, здатних виконувати складні виробничі завдання на високому професійному рівні, вимагає від закладів професійної (професійно-технічної) освіти переосмислення мети і змісту професійної підготовки цієї категорії спеціалістів на основі компетентнісного підходу.

Наразі, під час тяжких випробувань для українського народу, надзвичайно великого значення набули питання національної ідентичності та формування

соціально-громадянської компетентності кожної особистості.

Соціально-громадянська компетентність – це здатність до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини; готовність до посиленої участі в соціальних подіях, що відбуваються у колективі, громаді, суспільстві.

Результатом сформованості соціально-громадянської компетентності має стати ціннісне ставлення молодого людини до себе, своїх справ і прав інших, наявність уявлень про правила і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини, іншими людьми та вмінь дотримуватися цих правил в соціально-громадянському просторі, а також ціннісне ставлення та повага до культурних надбань українського народу, представників різних національних культур [1].

Громадянська компетентність розглядається як ставлення людини до своєї держави, влади, інших громадян. Особистість, яка має сформовану громадянську компетентність, чітко усвідомлює свою приналежність до своєї нації, відчуває, що може впливати на певні процеси у державі, здатна обирати та підтримувати демократично обрану владу, готова вирішувати значущі, суспільні проблеми.

Людина, у якої сформована соціальна компетентність, здатна до співпраці в команді та групі. Така людина мобільна, здатна адаптуватися, виконувати різні ролі у суспільстві, вона виявляє емпатію до оточуючих, оберігає довкілля.

Соціальна компетентність прямо стосується сфери взаємин громадянина з іншими громадянами. Отже, громадянська компетентність і соціальна компетентність взаємопов'язані.

Сформованість цих компетентностей допомагає людині якісно виконувати свої громадянські обов'язки у сучасному демократичному світі.

Виділимо основні освітні завдання формування соціально-громадянської компетентності: заохочувати спілкування державною мовою; формувати повагу до захисників та захисниць України; розширювати кругозір щодо українського побуту, традиційної кухні, окремих традицій і звичаїв попередніх поколінь; розвивати інтерес до свого роду, Батьківщини; формувати почуття поваги та гордості за свій народ; формувати позитивне ставлення до інших народів, які населяють нашу країну; розвивати емпатію до співгромадян; розвивати самостійність, творчі здібності та ініціативу.

Сучасний працедавець зацікавлений у працівникові, який: уміє думати самостійно і вирішувати різноманітні проблеми; має технічне, технологічне, критичне і творче мислення.

Сучасний фахівець повинен володіти певними *якостями особистості*, зокрема:

- гнучко адаптуватися в життєвих ситуаціях, самостійно здобувати знання, вміло застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних проблем;
- самостійно критично мислити, вміти побачити проблеми і шукати шляхи

їхнього подолання;

- чітко усвідомлювати, де і яким чином отримані знання можуть бути застосовані в дійсності;

- бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити, грамотно працювати з інформацією;

- самостійно працювати над розвитком власної моральності, інтелекту, культурного рівня, бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах, уміти працювати спільно в різних областях.

Незважаючи на війну з РФ, межі кожної галузі значно розширились, що зумовлює нові вимоги до професійної відповідальності і компетентності. Крім того, соціально-громадянська компетентність кожної особи є особливою складовою освітнього процесу, за результатами якої формуватиметься у майбутньому національна свідомість у суспільстві на довгі роки.

Сьогодні, говорячи про систему професійної освіти в контексті компетентнісного підходу, необхідно розуміти, що саме тут закладається фундамент майбутнього професіонала, і подальший успіх у його майбутній професійній діяльності буде визначатися тим, наскільки він зуміє реалізувати свій потенціал у реальній практичній діяльності. Для успішного вирішення професійно орієнтованих задач випускник повинен уміти аналізувати реальну ситуацію, знаходити оптимальні шляхи її поліпшення, пропонувати найбільш ефективні рішення виникаючих проблем, володіти навичками роботи з різними джерелами інформації.

Професійній компетентності властива повна реалізація справжніх здібностей і цінностей людини як професіонала, виявлення і розвиток своїх можливостей, пізнання ним своєї власної природи і прагнення стати тим, ким він може і хоче стати.

Конкурентоспроможність випускника – узагальнений показник, що характеризує рівень професійної, соціально-громадянської та особистісної компетентностей, забезпечує йому упевненість в своїх силах і здатність витримувати конкуренцію на ринку праці порівняно з випускниками аналогічних навчальних закладів [2].

Висновки. Кожна конкретна галузь дає свою відповідь на запитання, яким повинен бути конкурентоздатний фахівець, необхідний в ній сьогодні і завтра.

Правильно чинять ті керівники навчальних закладів, які мають угоди з підприємствами на підготовку фахівців, залучають до її здійснення на всіх етапах, включаючи керівництво практикою, дипломними роботами самих виробників, використовуючи для навчання виробничу базу підприємств. Знання вимог ринку праці до випускників закладу професійної освіти дозволяє розробити і обґрунтувати, а головне - реалізувати на практиці конкретні моделі конкурентоздатного фахівця різних професій і спеціальностей.

Проте, соціально-громадянська компетентність кожної особи є особливою складовою освіти, яка визначатиме у майбутньому стійкість та національну свідомість у суспільстві на довгі роки.

Література

1. Горбань О.В. Поняття громадянського суспільства у контексті сучасного цивілізаційного розвитку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія.* 2019. Вип. 41 (54). С. 64-74. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/27721/Horban.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Дідківська О.Г. Трансформації суспільного запиту на освіту в сучасних умовах в Україні. *Вісник Хмельницького нац. ун-ту. Економічні науки.* 2015. Т. 1. – № 6. – С. 233–238.

Касян Ю.Ю.

студентка

Державний торговельно-економічний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ СТІЙКОСТІ МОЛОДІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ КРИЗ: ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-СОЦІАЛЬНІ ПІДХОДИ

В умовах сучасних суспільних криз, зокрема збройних конфліктів, економічних потрясінь та екологічних катастроф, значення морально-етичної стійкості молоді набуває особливої актуальності. Суспільство покладає великі надії на молодь, яка у майбутньому формуватиме нові суспільні структури та етичні орієнтири. Однак, ці ж кризи часто стають джерелом моральної дезорієнтації та етичного розпаду, що викликає необхідність у розробці нових педагогічних та соціально-психологічних підходів до виховання молоді.

Морально-етична стійкість є ключовим фактором, який допомагає молодим людям зберігати свою ідентичність, діяти відповідально та робити правильний вибір навіть у складних умовах. Ця стійкість визначає здатність особистості не тільки захищати свої цінності, а й знаходити нові етичні орієнтири у світі, що змінюється. Питання полягає в тому, якими засобами можна сприяти формуванню цієї стійкості у сучасних умовах криз.

В умовах кризових ситуацій молодь стикається з безліччю моральних дилем та випробувань, які можуть підірвати їхні етичні принципи. Війни, економічна нестабільність, політична криза — все це викликає загострення моральних викликів і ставить під сумнів усталені моральні норми. У багатьох випадках